

KJAK

Tollkredittur v. m.

Heri Mohr

fyrrv. stjóri á Føroya Gjaldstovu

Fyrst ein stutt frágreiðing um hvussu tollinnkrevjing varð skipað, meðan Føroya Gjaldstova var tollmyndugleiki frá 1939 til 1987.

Við løgtingslóg nr. 23 frá 11. februar 1950 um innflutningsgjald fyrisetti løgtingið drúgvar reglur um innflutningsgjøld. (Hendan lógin fór úr gildi, og í staðin fyri kom løgtingslóg nr. 121 frá 23. desember 1991 um toll.)

Við kunngerð nr. 79 frá 1981 fyrisetti løgtingið reglur um veitan av undantaksloyvi at fáa tollskyldugar vørur útflýggjaðar, áðrenn gjaldið er goldið. Hetta undan-

taksloyvið varð kallað tollkredittur.

(Nevnda kunngerð fór úr gildi við nýggjari kunngerð nr. 67 frá 26. juni 1991.)

Kunngerðin legði nakrar treytir fyri at fáa tollkreditt eitt nú:

1. Innflutningsgjaldið fyri tær vørður, ið eru komnar í einum mánaði, skal vera goldið í seinasta lagi 22. í øðrum mánaðinum eftir.
2. Fyri innflutningsgjaldið verður vørumóttakarin at seta trygd svarandi til innflutningsgjaldið í einum meðal mánaði, tó ongantið minni enn 100.000 kr.
3. Heldur vøruinnflytarin ikki hesar reglur, missir hann rættin til undantaksloyvi.

Føroya Gjaldstova var toll- og skattamyndugleiki. Skrivstovustjórin hevði beinleiðis referencu til løgmann. Í 1986 játtaði løgtingið uml. 25,6 milliónir til 7 gjaldstovur og tolleftrilítið, sum var beinleiðis undir gjaldstovustjóranum. (Sum toll- og skattauppkrevjandi vald v.m. var Føroya Gjaldstova

kostnaðarmiklasta almenna fyrisiting í landinum.)

Skip og bátar, ið koma uttanífrá, skuldu fráboða tollvaldinum, áðrenn tey komu í føroyska havn.

Við støði í skipsmanifesti ella líknandi farmaskrá, sum skuldu handast tollvaldinum uttan drál, ansaði Føroya Gjaldstova eftir, at innflutningsgjøldini komu í landskassan.

Tollvaldið ráddi ikki yvir goymsluhús til óavgreiddar, tollskyldugar vørur; tessvegna høvdu skipaavgreiðslurnar, eitt nú Skipafelagið Føroyar, D.F.D.S. og Landshandilin, ábyrgdina av, at ongar vørur vórðu útflýggjaðar úr teirra vørugoymslum í Havn og úti á bygd uttan við loyvi frá tollvaldinum. Posttollurin varð roknaður av postverkinum í Keypmannahavn og innkravdur av postverkinum í Føroyum. Hetta broyttist, tá ið postverkið gjørdist føroyskt málsøki. Góðs, ið kom við flogfari, útflýggjaði flogfelagið við loyvi frá tollvaldinum. Vørur, ið komu til landið við tilvildarligum

førum, skuldu tollgreiðast beinanvegin.

Allar goymslur við tollskyldugum vørum vóru undir regluligum eftirliti av tollvaldinum.

Tá ið tað kom fyri, at ótollaðar vørur ikki vóru at finna á goymslunum hjá skipaavgreiðslunum, og tollvaldið úrslitaleyst hevði kravt tollin frá vørumóttakaranum, kravdi gjaldstovan at fáa øll relevant skjøl til tær ólógliga útflýggjaðu vørurnar antin frá tí í skipsmanifestinum nevnda móttakara ella í serligum føri frá tí í skipsmanifestinum nevnda avsendara. Um innkrevjingin var úrslitaleys, kravdi tollmyndugleikin tá, við heimild í tolllógin, at tollurin varð goldin av avvarðandi skipaavgreiðslu.

Øðrvísi var við tollkreditti, sum ikki varð goldin hóast áminningar og hóttanir. Í slíkum førum varð peningastovnurin, sum hevði veitt 100.000 kr. trygd, kravdur eftir upphæddini, svarandi til tollskuldina, og um tað ikki var nóg mikið, tað vil siga, at skuldin var meira enn trygðin, var neyðugt

at royna aðrar leiðir, eitt nú sakførara og fútarættin. Áðrenn tað kom so langt, varð skrivliga fráboðað skipaavgreiðslunum og kredithavaranum, at tollkreditturin hjá avvarðandi virki ella handli var annulleraður, uppsagdur.

Í 1987 var landskassans eftirstøður í tollkreditti 40 milliónir. Í 1992 var eftirstøðan 63,7 milliónir. Í landskassans ársroknskapi 1991 er tilskilað, at 17,7 milliónir av tollkredittinum mugu haldast at vera virðisleysar.

Í 1987 sá ein nýggjur stovnur – Føroya Tollstova – dagsins ljós. Við ongari figging og ongari løgtingsjáttan kostaði raksturin av stovninum hetta árið 6,5 milliónir umframt 3,8 milliónir til innrættan av skrivstovuhølum v.m.. Samstundis – dag um dag – var Føroya Gjaldstova ikki tollmyndugleiki longur. Hetta fór fram við ongum dialogi og ongari ”yvirleveringsforrætning” hvørki so ella so millum stjóran á gjaldstovuni og stjóran á tí nýggju tollstovuni.

Almenna umsitingin úti í Tinganesi var væl skipað og

riggaði yvirhøvur væl, men í tíðini 1986-1992 uppløystist og degenereraði umsitingin í óskili og ruðuleika og ræðandi arrogancu.

Eisini gjaldstovan føldi sviðan av ”Paladsrevolútionini”, sum fór fram úti á nesi-

num: Føroya Gjaldstova varð stovnað 1. apríl 1939 sum danskur stovnur, sum løgtingið yvirtók við lóg 1. apríl 1949. Stovnurin varð umsitin professionelt øll árin til 1986. Tað árið varð sessurin – við øllum stjóravirkseminum – óvæntað skriktur undan gjaldstovustjóranum, og lógin um Føroya Gjaldstovu varð avtikin uttan tilmæli frá gjaldstovustjóranum.

Málið um ein løgtingslim í 19 ár og nú landsstýrismaður við figgjarmálum, sum var stjóri í einum handilsvirki við stórar tollskuld, sum eitt skipafelag noyddist at rinda landskassanum, fær í hesum døgum nógva umtalu í fjølmiðlunum.

Hevði hetta óskilið ikki røtur í her umrødda anarkii?

Spilnakin í rættinum!

John av Reyni

formaður Sosialistisk Ung

Fyri stuttari tíð síðan stóð ein ung kvinna, ið júst var flutt heim aftur til Føroya, so at siga spilnakin í Føroya rætti. Grundgevingin til hetta var, at hon ikki hevði rindað kringvarpsgjald og einki hevði at gjalda við.

Vit kenna øll tey vælkendu orðini ”Vælkomin

heim til Føroya”, sum runga inni í flogfarinum, tá ið man er lendur í Vágum, og hvussu tað frískliga lotið kinir okkum bleytt um kjálkarnar, tá ið vit trína út og síggja okkara vøkru oyggjar.

Tað eigur altíð at vera gott og so lætt sum gjørligt at flyta heim, men soleiðis er ikki altíð. Ein sera keðilig hending var her fyri, og tað var tann, at hendan unga kvinnan, sum júst var flutt heim til Føroya, fekk sum tað fyrsta vælkombævið eina rokning á kr. 3.600 fyri kringvarpsgjald.

Unga kvinnan ringdi síðan til Kringvarpið og segði, at her mátti vera ein feilur komin í, tí hon var flutt heim til mammu sína úr Danmark, og at mamman segði seg skula standa fyri hesum gjaldið. Svárið varð síðan, at

rokningin bleiv strikað, og at nýggj rokning bleiv send til mammu kvinnuna.

Ein tíð gongur og næsta brævið, sum kemur inn ígjøgnum dyrnar, er ikki annað enn ein fráboðan um at mæta upp í Føroya Rætti, tí nú var sagt, at unga kvinnan noktaði at gjalda kringvarpsgjaldið, og at um hon ikki vildi gjalda, so skuldu tey koma og taka pant í hennara lutum.

Unga kvinnan, sum mest av øllum føldi seg illa av tí viðferð, hon hevði fingið, møtti síðan upp í rættinum, og har stóð hon, ímeðan peikað bleiv eftir henni, og sagt varð, at hon ikki vildi gjalda.

Unga kvinnan hevði til alla eydna verfaðir sín við, sum á góðum suðuroyarmáli greiddi frá framferðini gjølla og væl. At enda segði hann

”Um tit skulu taka hennara lutir, iðan so taki eg og skræði klæðini av henni, soleiðis at hon stendur spilnakin, tí tað er alt, hon eigur”.

Tibetur bleiv endin tann, at rokningin bleiv stílað mammuni at kvinnuni, men at fáa slíka vælkomu er satt at siga ein stór skomm fyri okkum sum samfelag.

Okkara samfelag skríggjar eftir at fáa tey ungu og helst ungar kvinnur heim aftur til klettarnar, tí vit mangla hesar ungu kreftir at taka og bera okkara samfelag og tjóð inn í framtíðina.

Vit áttu heldur at bjóða hesum tilflytтарum vælkominum við vælkombævum, sum vísa á møguleikar í okkara samfelag, og á tær tæmastur eitt nú kommunnurnar bjóða, og ikki minst áttu vit at bjóða teimum

møguleikan at koma til eitt prát og ein kaffimunn niðri hjá Jógvani ella Heðini.

Vit hava sæð, hvussu ónøgdin er um kringvarpsgjaldið, sum kann vera ein stórur biti at svølgja hjá summum. Vit hava sæð, hvussu kringvarpsgjaldið ikki klárar at fylgja við prístalsvøkstrinum, og vit hava sæð, hvussu stórur tørvurin er á, at vit framhaldandi skulu tryggja okkara mentanararv.

Tí vóni eg, at tey, sum varða av okkara samfelag, tryggja, at slík viðferð, sum hendan unga kvinnan fekk, aldrin verður endurtikin, og at tey tryggja eitt gott óheft kringvarp, sum varðar og mennir okkara mentan.

Hvussu? Legg kringvarpsgjaldið um til ein prosentsats (eins og barnsburðar gjald-

ið), sum fer óskerdur til Kringvarpið, soleiðis at øll gjalda í sama kassa. Tað er lættari at umsita, og tryggjar Kringvarpið, eisini tá ið prístalsvøkstur er. Ikki minst tryggjar tað, at fólk ikki skulu mæta upp sum Svarti Per niðri í rættinum.